

Srednja škola Ivanec

Povijest

LANA ROGINA

POLOŽAJ SELJAKA U SREDNJEM I RANOM NOVOM VIJEKU

SEMINARSKI RAD

Mentorica: Petra Svetec

Ivanec, 22. 5. 2020.

Sadržaj

1. Uvod	3
2. Položaj seljaka	4
2.1. Položaj seljaka u srednjem vijeku	4
2.2. Položaj seljaka u ranom novom vijeku	6
3. Seljačke bune	7
3.1. Osnovni uzrok seljačkih buna	7
3.2. Seljačke bune u Europi	8
3.3. Seljačke bune u Hrvatskoj	10
3.4. Seljačka buna Matije Gupca	12
4. Zaključak	15
5. Popis literature	16
6. Listić za samovrednovanje	19
7. Popis slika	20
8. Popis karata	21

1. Uvod

Rad je rezultat samostalnoga istraživanja i zaključaka na temelju novih spoznaja i činjenica o nepovoljnom položaju seljaka u srednjem i ranom novom vijeku. Posljedice teškoga položaja seljaka bile su razne pobune koje su većinom neslavno završile, ali su ipak ostavile snažan dojam i trag u povijesti.

Istraživački rad napisan je uzročno-posljedičnim slijedom, pomoću povijesnih koncepata te aktualizacijom sadržaja. Za rad je najviše poslužio internet kao glavni izvor literature, a uklopljeni su i neki dijelovi iz udžbenika iz povijesti.

Rad je podijeljen na dva velika poglavlja, a to su *Položaj seljaka* i *Seljačke bune*. U poglavlju *Položaj seljaka* opisala sam njihov položaj u srednjem, a zatim u ranom novom vijeku. Poglavlje *Seljačke bune* podijeljeno je na četiri manja potpoglavlja. Prvo potpoglavlje jest *Uzroci seljačkih buna* u kojemu su ukratko opisani glavni i najčešći uzroci seljačkih buna koji su proizašli iz nezadovoljstva. Nadalje su opisane seljačke bune u Europi, a nakon toga i u Hrvatskoj. Posebno potpoglavlje zaslužila je seljačka buna Matije Gupca kao značajna za područje Hrvatskog zagorja.

Cilj ovog rada bio je istražiti i utvrditi nešto više o nepovoljnom položaju seljaka u razdoblju srednjeg i ranog novog vijeka te detaljnije istražiti uzroke nezadovoljstva i izbijanja seljačkih buna.

2. Položaj seljaka

2.1. Položaj seljaka u srednjem vijeku

Nakon pada Zapadnog Rimskog Carstva (476.) u srednjem vijeku počinje prevlast rodovsko-plemenskog društva koje živi seoskim načinom života.¹ Društvo je bilo podijeljeno na tri dijela: plemstvo, svećenstvo i seljaštvo (Slika 1.). Seljaštvo je činilo većinu u svim europskim zemljama, ali s obzirom da ih je bilo najviše, oni su posjedovali najmanje posjeda i često su radili na tuđim.² Temeljem novog društva postao je posjed koji se nazivao *feud*, a novo uređenje prozvalo se *feudalizmom*. Pojavom feudalizma, pojavljuju se i novi društveni odnosi – odnos feudalac i kmet ili senior i vazal.

Slika 1. Podjela društva u srednjem vijeku (Srednjovjekovno društvo- seljak, plemić, građanin. E sfera. Školska knjiga. 2020. <https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadrzaji/cdec9812-b40b-418b-b0f5-0da71d155127/> Učitano: 30. 4. 2020.)

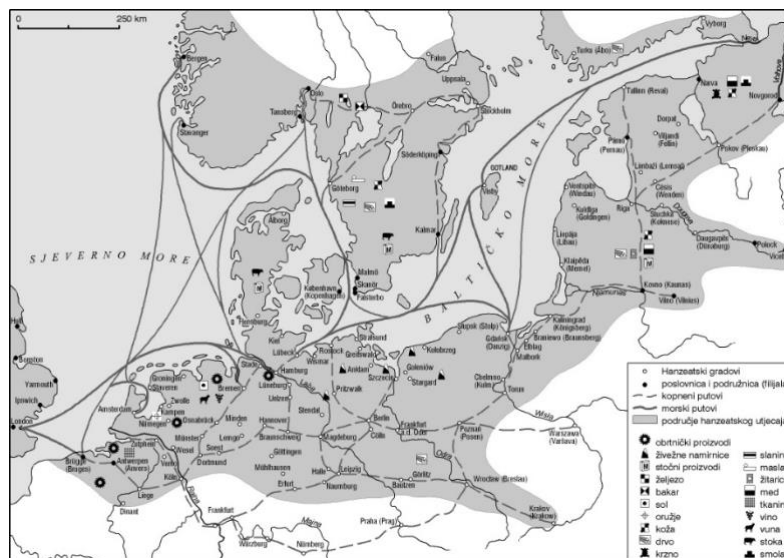
Prvi feudalizam spominje se u 8. stoljeću u Franačkoj, a dalje se početkom 9. stoljeća širio Italijom, Španjolskom, Njemačkom te prema istoku Europe i u slavenske zemlje.³ Vazal je bio slobodan čovjek koji je slobodno odlučio stupiti u feudalni odnos sa seniorom. Prema senioru je vazal bio povezan uzajamnom vjernošću. Zemljišni posjed je podijelio društvo na kmetove i feudalce. Prije negoli je seljak postao kmet, on je bio slobodan, no kako nije mogao otplaćivati zemlju feudalcu, predao mu je svu svoju zemlju i zavjetovao mu se na vjernost i obrađivanje njegove zemlje te bi u slučaju ratne

¹ Srednjovjekovno društvo – seljak, plemić, građanin. 2020. E-sfera. Školska knjiga. <https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadrzaji/cdec9812-b40b-418b-b0f5-0da71d155127/> Učitano: 30. 4. 2020.

² M. M. 2019. Putujemo kroz povijest: Svakodnevnica srednjovjekovnog seljaka. <https://siscia.hr/putujemo-kroz-povijest-svakodnevnica-srednjovjekovnog-seljaka/>. Učitano: 30. 4. 2020.

³ Feudalizam. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=19403>. Učitano: 30. 4. 2020.

opasnosti bio primoran ići u vojsku. Seljaci su također imali višestruke obaveze te su od silnih davanja svome feudalcu, morali plaćati i porez državi i desetinu Crkvi (Birin, Magaš i Šarlija 2019: 88). Razdoblje feudalizma bilo je podijeljeno u dva dijela. Prvo razdoblje trajalo je do 10. st., a bitna karakteristika jest zaostala poljoprivreda (Birin, Magaš i Šarlija 2019: 85). Drugo razdoblje smješta se od 10. do 14. st. u kojemu se razvija tropoljni sustav, a istovremeno seljak može trgovati i prodavati robu na sajmovima. Kako se razvijala trgovina, tako se i osnivaju različita udruženja trgovaca i obrtnika od kojih su najpoznatiji bili *cehovi*⁴, *manufakture*⁵, a najveća od njih je bila *Hanza* u Njemačkoj. Na području Hrvatske seljaci su imali isti status kao i u ostatku svijeta. U kasnome srednjem vijeku u Hrvatskoj započinju i robno-novčani odnosi te je omogućena *komutacija*⁶, a položaj seljaka je bivao sve boljim. Boljim položajem seljaka, dolazi do narušavanja feudalizma što feudalcima nije odgovaralo (Birin, Magaš i Šarlija 2019: 86 – 89).

Karta 1. Velika Hanza (Hanža. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=24349>. Učitano: 6. 5. 2020.)

⁴ Srednjovjekovne obrtničke udruge koje su imale zadatak da unapređuju i štite interese obrtnika određenih obrta. *Cehovi*. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža.

<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=11125>. Učitano: 6. 5. 2020.

⁵ Naziv za organiziranu proizvodnju zasnovanu na ručnom radu uz tehn. pomagala. *Manufaktura*. 2012.

Proleksis enciklopedija, online. <https://proleksis.lzmk.hr/35921/> Učitano: 6. 5. 2020.

⁶ Zamjena prirodne rente robno-novčanom (Birin, Magaš i Šarlija 2019: 89).

2.2. Položaj seljaka u ranom novom vijeku

U ranom novom vijeku nastavlja se socijalna nejednakost i hijerarhijska struktura društva, ali se i nastavlja uzdizanje seljaka i trgovaca.⁷ Krajem 15. stoljeća provodi se *refeudalizacija* i povećavaju se davanja seljaka (Birin, Magaš i Šarlija 2019: 89). Kako bi se riješili seljaka, koje su smatrali protivnicima, feudalci odlučuju uvesti pravo prvokupa kojim bi seljak višak svojih proizvoda, koje je želio prodati, prvo ponudio feudalcu koji bi to otkupio po vrlo niskoj cijeni. U ranom novom vijeku prevladavaju manufakture kao izvori zarade, a seljaci postaju svestrani trgovci – od koprnene do pomorske trgovine. Na hrvatskom području seljačka podavanja postaju sve veća, a obveze seljaka se također povećavaju. Kako i u Europi, tako i u Hrvatskoj, u 16. stoljeću seljaci iskazuju svoje nezadovoljstvo, a prva pobuna kreće u Njemačkoj kada i dolazi do seljačkih ratova (Birin, Magaš i Šarlija 2019: 90). Konceptom usporedbe i sučeljavanja mogu se iskazati bitne razlike u društvenim i gospodarskim odnosima između kontinentalne i dalmatinske Hrvatske. U Dalmaciji nisu prevladavali „tipični“ feudalni odnosi, već su se isticali *kolonat* i *težaština* (Birin, Magaš i Šarlija 2019: 91).

⁷ Albrecht, Nicole. 2014. *Elitna i pučka kultura u ranom novom vijeku: konvergencije i divergencije*. <https://povijest.net/elitna-i-pucka-kultura-u-ranome-novom-vijeku-konvergencije-i-divergencije/>. Učitano: 6. 5. 2020.

3. Seljačke bune

3.1. Osnovni uzrok seljačkih buna

Seljačka buna je pokret seljaka protiv svjetovne vlastele i Crkve, a uzroci su najčešće bili nepovoljni gospodarski položaj seljaka. Povodi seljačkih buna bili su različiti jer se svaka razlikovala u nečemu, no uzrok je uvijek bio približno isti. Kada su znala nastupiti krizna razdoblja, seljačka buna na nekom manjem području mogla je prerasti na veći posjed, npr. područje cijele regije ili države.⁸ U ranom srednjem vijeku uzrok buna je najčešće bila želja seljaka da vrate svoju zemlju ili da se sruši postojeći društveni poredak. Sredinom srednjeg vijeka bune se povećavaju zbog sve većih davanja seljaka te su najčešće prerastale u seljačke ratove.

⁸ *Seljačke bune i ratovi*. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=55315>. Učitano: 6. 5. 2020.

3.2. Seljačke bune u Europi

Zbog sve većeg nezadovoljstva seljaka, 1358. u Francuskoj dolazi do bune poznatom pod nazivom *Žakerija* (Jacquerie)⁹ (Lučić 2018: 21). Prvobitna regija izbijanja bila je Beauvais, a vođa je bio Guillaume Cale. Pobuna je trajala vrlo kratko, no uspjela je biti povod koji je vodio daljnjim pobunama (Lučić 2018: 21). Sljedeća pobuna izbiva u Parizu pod vodstvom Etiennea Marcela za vrijeme vladavine kralja Karla V. (Mudri) iz dinastije Valois.¹⁰ Etienne je tražio pomoć od engleskog kralja, ali nije je dobio te je ustanak platio svojom smrću (Lučić 2018: 21). Buna je ostala zabilježena i danas u drami *Žakerija* francuskog književnika Prospera Merimeea.¹¹ Sljedeća veća pobuna zabilježena u Europi bio je ustanak Watta Tylera. *Watt Tylerova pobuna* ili *Veliki ustanak* je naziv za niz seljačkih pobuna u Engleskoj, a početak je bio 1381. godine.¹² Uzrok ovakvog ustanka bio je zato što kralj Richard II. nije poštivao feudalni sustav. Ustanak je započeo prosvjedima u kojima su sudjelovali seljaci, obrtnici i manji službenici dok su poreznici bili uništeni, svi spisi spaljeni, a zatvorenici puštani iz zatvora.¹³ Watt Tyler se stavio na čelo prosvjetara i ustanika u Kentu i s njima krenuo prema Londonu (Birin, Magaš i Šarlija: 87). U lipnju je došlo do sastanka kralja i protivnika te je to trebalo završiti dogovorom. Tylera su na kraju sastanka osudili i došlo je do sukoba pri kojemu je Tyler bio ubijen.¹⁴

⁹ Ime „Žakerija“ dolazi prema vlastitome imenu Jacques kojim su francuski feudanci pogrdno nazivali kmeta. *Jacquerie*. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=28463>. Učitano: 6. 5. 2020.

¹⁰ Krajcar, Dražen. *Francuski kralj koji je neviteškim načinom pobjeđivao Engleze (1338.)* <https://povijest.hr/nadanasnjidan/francuski-kralj-koji-je-neviteskim-nacinom-pobjedivao-engleze-1338/>. Učitano: 6. 5. 2020.

¹¹ *Jacquerie*. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=28463>. Učitano: 6. 5. 2020.

¹² Blichr. 2018. *Na današnji dan...* <https://blichr.wordpress.com/2018/05/30/na-danasnji-dan-470/> Učitano: 10. 5. 2020.

¹³ *Pobuna Wat Tylera u Engleskoj: datum, uzroci i rezultati*. 2020. <https://hr.sodiummedia.com/4200563-the-revolt-of-wat-tyler-in-england-the-date-causes-and-results>. Učitano: 10. 5. 2020.

¹⁴ *Pobuna Wat Tylera u Engleskoj: datum, uzroci i rezultati*. 2020. <https://hr.sodiummedia.com/4200563-the-revolt-of-wat-tyler-in-england-the-date-causes-and-results>. Učitano: 10. 5. 2020.

Map 12.3 Fourteenth-Century Peasant Revolts
 Chapter 12, *A History of Western Society*, Tenth Edition
 Copyright © 2011 by Bedford/St. Martin's
 Page 360

Karta 2. *Jacquerie i ustanak Watta Tylera- glavne zahvaćene regije* (Week 3
 Catastrophes. <http://users.rowan.edu/~mcinneshin/111/week03.htm> Učitano:
 10. 5. 2020.)

Još jedan ustanak, kojega je vrijedno spomenuti, jest *Njemački seljački rat*. *Njemački seljački rat* trajao je od 1524. do 1525., a naziva se i *ustankom siromaha*. Rat je bio pobuna poljoprivrednih seljaka u južnim i središnjim dijelovima Njemačke protiv vladara. U 16. stoljeću u Europi završava feudalni sustav, a sve više je fokus na rimskome zakonu po kojemu seljaci gube dio svoje moći i imovinskog stanja. Prva pobuna počinje u Stühlingenu, a veće bitke dogodile su se u travnju 1525. Istaknute osobe koje su bile u *Njemačkome seljačkome ratu* su Martin Luther i Thomas Münzer. Seljaci na kraju bivaju uništeni u bitci kod Frankenhausena 15. 5. 1525. gdje je većina seljaka ubijena.¹⁵ *Jacquerie*, *ustanak Watta Tylera* i *Veliki seljački rat* proizašli su iz istog uzroka – narušen položaj seljaka te nepoštivanje njihovih prava. Važno je da se ovi ustanci pamte još i danas kao bitni za razvijanje daljnjeg položaja i prava seljaka u narednim stoljećima.

¹⁵ Lewis, Jone Johnson. 2020. *Njemački seljački rat (1524.-1525.): ustanka siromaha*. <https://hr.eferrit.com/njemacki-seljacki-rat-1524-1525-ustanak-siromaha/>. Učitano: 10. 5. 2020.

3.3. Seljačke bune u Hrvatskoj

Kako u Europi, tako i u Hrvatskoj dolazi do različitih pobuna seljaka koji su nezadovoljni zbog svojeg postojećeg položaja. Prva od takvih buna je bila *Hvarska buna* 1510. godine. Uzrok nezadovoljstva pučana je bio što su zahtijevali da i oni imaju neko pravo sudjelovanja u odlukama plemićkih vijeća, no plemići su to stalno odbijali. Plemići nisu samo odbijali zahtjeve seljaka, nego su počeli silovati njihove žene i djevojke te je i to bio dio uzroka dizanja pobune. Seljaci, vođeni Matijom Ivanićem, prodri su u grad Hvar i napadali plemiće.¹⁶ Pobuna je ubrzo zahvatila i cijeli otok te je ubrzo preraslo u četverogodišnji građanski rat.¹⁷ U kolovozu 1514. pobunjenici osvajaju grad Hvar i pobijaju velik broj plemića te Mletačka Republika odlučuje reagirati. Mletačka flota uništava mornaricu pobunjenika, a na otoku i ostale pobunjene. Matija Ivanić uspio je pobjeći, a pobuna je utjecala i na okolna područja te je bila pokretač pobuna na Cresu, Krku, u Zadru, Šibeniku i Splitu.¹⁸ Danas se vrlo malo zna o razlogu zašto su pučani umalo odustali od svojeg prvobitnog nauma te se zbog toga još i danas održava višestoljetna tradicija noćne procesije „*Za križen*” na Veliki četvrtak na otoku Hvaru.¹⁹ Jedna od najvažnijih buna na hrvatskome području jest ona Matije Gupce 1573. godine o kojoj će biti riječi u sljedećem potpoglavlju. U kasnijim godinama ističu se *bune štibrenaca* (1608. – 1610.) i *Sisačka buna* 1663. Najviše buna možemo zamijetiti u sjevernom dijelu Hrvatske (Hrv. Zagorje, područje oko Zagreba), ali i nemiri i pobune zahvaćali su i priobalni dio gdje su nositelji buna bili građani i pučani pojedinih komuna.²⁰

¹⁶ planet.hr. 2019. *Hvarska buna*. <https://planet.hr/na-danasnji-dan/hvarska-buna/>. Učitano: 10. 5. 2020

¹⁷ Žuvela, Petra. 2014. *Čudo u Hvaru godine 1510*. <https://volimteotoce.com/2014/12/15/cudo-u-hvaru/>. Učitano: 10. 5. 2020.

¹⁸ *Hvarska buna*. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=26775>. Učitano: 10. 5. 2020.

¹⁹ Žuvela, Petra. 2014. *Čudo u Hvaru godine 1510*. <https://volimteotoce.com/2014/12/15/cudo-u-hvaru/>. Učitano: 10. 5. 2020.

²⁰ *Seljačke bune i ratovi*. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=55315>. Učitano: 10. 5. 2020.

Slika 2. Spomenik Matiji Ivaniću (Lušić, Mihovil. Matul Ivanić. 2018. <https://www.geni.com/people/Matul-Ivani%C4%87/6000000027431357164> Učitano: 10. 5. 2020.)

3.4. Seljačka buna Matije Gupca

Jedna od najpoznatijih i najbolje zapamćenih buna na hrvatskome području i području Hrvatskog zagorja jest slavna seljačka buna 1573. pod vodstvom Matije Gupca. Vlastelin Franjo Tahy provodio je samovolju i kršio seljačka prava najviše na susedgradskom-stubičkome posjedu.²¹ Nemiri u Susedgradu i Stubici započinju već oko 1565., a svoj vrhunac dostižu u zimi 1572.²² Razloga za izbivanje bune je bilo više, no najočitiiji razlozi bili su velika podavanja kmetova i zlostavljanja od strane plemića.²³ Pripreme za slavnu pobunu počele su 1572. kada Ambroz Matija Gubec, Ivan Pasanec i Ivan Mogaić sklapaju savez i osnivaju neku vrstu vlade čije je sjedište bilo u Stubici. Za glavnog zapovjednika vojske postavljen je Ilija Gregorić zbog svoga prijašnjeg iskustva u ratovanju s Osmanlijama. Kako glavni cilj nije bio samo oslobođenje od feudalaca, pobunjenici su željeli i da se uspostavi seljačka vlada, uvede opće plaćanje poreza i vojne dužnosti i ukidanje feudalnih ograničenja u trgovini.²⁴ Seljačka buna započinje u noći s 27. na 28. siječnja 1573. napadom na Cesargrad.²⁵ Predvodnik seljaka na Cesargrad bio je Ilija Gregorić, a buna se ubrzo proširila i na područja Kranjske i Štajerske.²⁶ Za to vrijeme je Matija Gubec predvodio seljake na sjever prema Krapini.²⁷ Za vrijeme bune, ban Juraj Drašković obavijestio je i obratio se kralju Maksimilijanu za pomoć i zapovjedniku žumberačkih uskoka Josipu Thurnu te tražio od njih da se uguši pobuna.²⁸ Sve do 5. veljača, seljaci su nizali svoje pobjede, no tada se događa preokret.²⁹ Naime, žumberački uskoci nanose poraz slovenskim pobunjenicima, a drugoga dana svladavaju se i seljačke snage kod Kerestinca. Vojska Ilije Gregorića 8. veljače biva poražena, a Matija Gubec tako ostaje

²¹ Buljan, Josip. 2019. *Seljačka buna 1573.* <https://hrvatski-vojn timer.hr/seljacka-buna-1573/>. Učitano: 11. 5. 2020.

²² Brgles, Branimir. 2019. *Tko se buni pod Susedgradom i Stubicom? Prilog proučavanja društvenih nemira 1565. – 1573.*

https://www.researchgate.net/publication/330321977_Tko_se_buni_pod_Susedgradom_i_Stubicom_Prilog_proucavanju_drustvenih_nemira_1565_-_1573. Učitano: 11. 5. 2020.

²³ M.A. *Bitka kod Kerestinca – 1573.* <https://povijest.hr/nadanasnjidan/7196/>. Učitano: 11. 5. 2020.

²⁴ Buljan, Josip. 2019. *Seljačka buna 1573.* <https://hrvatski-vojn timer.hr/seljacka-buna-1573/>. Učitano: 11. 5. 2020.

²⁵ Krajcar, Dražen. *Napadom na Cesargrad započela slavna Seljačka buna – 1573.*

<https://povijest.hr/nadanasnjidan/napadom-na-cesargrad-zapocela-slavna-seljacka-buna-1573/>. Učitano: 11. 5. 2020.

²⁶ Krajcar, Dražen. *Napadom na Cesargrad započela slavna Seljačka buna – 1573.*

<https://povijest.hr/nadanasnjidan/napadom-na-cesargrad-zapocela-slavna-seljacka-buna-1573/>. Učitano: 11. 5. 2020.

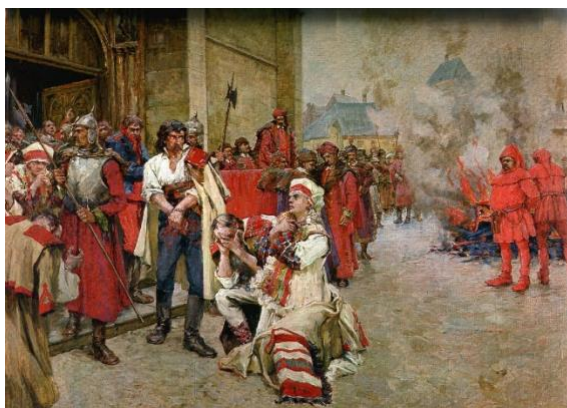
²⁷ Marković, Bosiljka; Lovrić Cvjetković, Vesna. 2018. *Seljačka buna 1573. - borba za stare pravice.*

<http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/seljacka-buna-1573-borba-za-stare-pravice/42622>. Učitano: 11. 5. 2020.

²⁸ Buljan, Josip. 2019. *Seljačka buna 1573.* <https://hrvatski-vojn timer.hr/seljacka-buna-1573/>. Učitano: 11. 5. 2020.

²⁹ M.A. *Bitka kod Kerestinca – 1573.* <https://povijest.hr/nadanasnjidan/7196/>. Učitano: 11. 5. 2020.

sam sa 6 tisuća seljaka.³⁰ Odlučujuća bitka događa se kod Stubičkih Toplica 9. veljače 1573. gdje kraljevsku vojsku predvodi Gašpar Alapić.³¹ Očito nadjačani, seljaci su poraženi, velik broj je stradalih, a oni koji su ostali živi, postaju zarobljeni. Tragičan kraj dočekao je i Matija Gubec koji je do 15. veljače bio mučen i kažnjavao, a da bi na kraju bio okrunjen užarenom krunom i pogubljen.³² Ovaj događaj u kasnijim razdobljima naveo je umjetnike da ovjekovječe ovakvu poznatu pobunu seljaka u hrvatskoj povijesti. Smatra se da je Miroslav Krleža, u svojim stihovima u djelu *Balade Petrice Kerempuha – Na Mukah*, najbolje opisao muku kojom su se nosili seljaci u ondašnje vrijeme, a stihovi glase: „Karv, ta slana kmetska, / stubičanska karv, ta čarna, čerlena, / vonjhava gosta karv, / zakaj curi ta gluha, masna, slepa, / strahotno mlačna karv? / Kmična, gliboka, čemerna, kam, zakaj kaple kri?.”³³ Smaknuće i bitke bile su i inspiracija nekim od poznatijih hrvatskih slikara, npr. Otonu Ivekoviću (Slika 3.).

Slika 3. Oton Iveković – Smaknuće Matije Gupca na Markovom trgu (https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/75/Oton_Ivekovic%2C_Smaknuce_Matije_Gupca_%28na_trgu_ispred_crkve_sv._Marka_u_Zagrebu%29.jpg Učitano: 11. 5. 2020.)

Utjecaj i duboki trag u prošlosti svjedoči nam i ova rečenica: „Simboli Seljačke bune 1573. godine i danas su prisutni u našoj svakodnevici – nisu izgubili na sugestivnosti, lako se čitaju i prenose snažnu poruku. Ikoničnost Matije Gupca gotovo je neiscrpna, a Tahyju je pak – u toj simboličnoj slici vječne borbe dobra i zla – još uvijek namijenjena uloga nemeze.” (Brgles 2018: 148). Opis pobune kmetova nalazimo i u Šenoinom

³⁰ Buljan, Josip. 2019. *Seljačka buna 1573.* <https://hrvatski-vojniki.hr/seljacka-buna-1573/>. Učitano: 11. 5. 2020.

³¹ Krajcar, Dražen. *Napadom na Cesargrad započela slavna Seljačka buna – 1573.*

<https://povijest.hr/nadanasnjidan/napadom-na-cesargrad-zapocela-slavna-seljacka-buna-1573/>. Učitano: 11. 5. 2020.

³² Marković, Bosiljka; Lovrić Cvjetković, Vesna. 2018. *Seljačka buna 1573. – borba za stare pravice.*

<http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/seljacka-buna-1573-borba-za-stare-pravice/42622>. Učitano: 11. 5. 2020.

³³ *Matija Gubec.* <http://www.gupcev-kraj.hr/hr/matija-gubec/>. Učitano: 11. 5. 2020.

djelu *Seljačka buna*.³⁴ Već dugi niz godina na području Donje Stubice prikazuje se srednjovjekovna pobuna, a svake godine broji sve više posjetitelja.³⁵ U Klanjcu se i ove godine (2020.) organizirao događaj pod imenom „Hod putem seljačke bune do utvrde Cesargrad” te okupio zadovoljavajući broj zainteresiranih.³⁶ Također i danas u Gornjoj Stubici kod dvorca Oršić možemo vidjeti figuru Matije Gupca te spomenik na kojemu je na jednoj strani prikazana *Stubička bitka*, a s druge panorama tadašnjeg života.³⁷ Ovu bismo poznatu bunu s povijesne i današnje perspektive mogli interpretirati na različite načine, no sigurno je da je bila jedna od najbolje zapamćenih u hrvatskoj povijest. Uz značajne društvene promjene, lik Matije Gupca održao je svoj kontinuitet do danas kada ga se rado prisjećamo kao predvodnika najpoznatije bune u Hrvata.

³⁴ M.A. *Bitka kod Kerestinca – 1573*. <https://povijest.hr/nadanasnjidan/7196/>. Učitano: 11. 5. 2020.

³⁵ *Seljačka buna*. <http://www.gupcev-kraj.hr/hr/seljacka-buna/>. Učitano: 11. 5. 2020.

³⁶ *KLANJEC: Napadom na Cesargrad 1573. godine započela je Seljačka buna*. 2020. <https://sjever.hr/2020/02/03/klanjec-napadom-na-cesargrad-1573-godine-zapocela-je-seljacka-buna/>. Učitano: 11. 5. 2020.

³⁷ *Spomenik Matiji Gupcu*. <http://www.gupcev-kraj.hr/hr/atrakcije/spomenik-matiji-gupcu,281.html>. Učitano: 11. 5. 2020.

4. Zaključak

Iz cjelokupnog rada slijedi zaključak da su seljaci svojim prvobitnim položajem i u srednjem i u ranom novom vijeku bili vrlo nezadovoljni te su to odlučili promijeniti. Željeli su osigurati bolji položaj i veća prava kako bi bili što ravnopravniji među ostalima. Ovim željama, ukazala se potreba podizanja pobune koja je bila znak i simbol nezadovoljstva i neravnopravnosti.

Rad je pokazao da nepovoljnim položajem, čak i bilo kojeg sloja društva, dolazi do pobuna kako bi se zadovoljili njihovi zahtjevi i želje za boljitkom. Pisanje ovoga rada potaknulo me na razmišljanje postoji li i danas u manje razvijenim zemljama neki oblik podcjenjivanja i neravnopravnosti građana nižeg imovinskog stanja.

Ovo istraživanje navodi me do zaključka da je ravnopravnost ključ svega te ako se položaj i najnižega sloja u društvu poremeti ili se ne zadovolje njihovi zahtjevi, kako bi pripadnicima toga sloja bilo što bolje, dolazi do nemira koje je potrebno riješiti na što razumniji način, kako bi svi dobili ono što žele.

Nadam se da će čitatelji ovoga rada shvatiti koliko je bio narušen položaj seljaka u europskoj, ali i hrvatskoj povijesti te se zainteresirati za dodatno istraživanje i pogledati ili pročitati neko djelo napisano ili napravljeno prema događajima seljačkih buna i ondašnjeg položaja seljaka.

5. Popis literature

- Albrecht, Nicole. 2014. *Elitna i pučka kultura u ranom novom vijeku: konvergencije i divergencije*. <https://povijest.net/elitna-i-pucka-kultura-u-ranome-novom-vijeku-konvergencije-i-divergencije/> Učitano: 6. 5. 2020.
- Birin, Ante; Magaš, Tihana; Šarlija, Tomislav. 2019. *Povijest 2*. Alfa. 257 str.
- Blichr. 2018. *Na današnji dan...* <https://blichr.wordpress.com/2018/05/30/na-danasnji-dan-470/>. Učitano: 10. 5. 2020.
- Brgles, Branimir. 2019. *Tko se buni pod Susedgradom i Stubicom? Prilog proučavanja društvenih nemira 1565. – 1573*. https://www.researchgate.net/publication/330321977_Tko_se_buni_pod_Sus-edgradom_i_Stubicom_Prilog_proucavanju_drustvenih_nemira_1565_-_1573. Učitano: 11. 5. 2020.
- Buljan, Josip. 2019. *Seljačka buna 1573*. <https://hrvatski-vojn timer.hr/seljacka-buna-1573/>. Učitano: 11. 5. 2020.
- *Cehovi*. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=11125>. Učitano: 6. 5. 2020
- *Feudalizam*. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=19403>. Učitano: 30. 4. 2020.
- *Hanza*. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=24349>. Učitano: 6. 5. 2020.
- *Oton Iveković, Smaknuće Matije Gupca (na trgu ispred crkve sv. Marka u Zagrebu)*. Wikipedia. [https://hr.wikipedia.org/wiki/Datoteka:Oton_Ivekovic,_Smaknuce_Matije_Gupca_\(na_trgu_ispred_crkve_sv._Marka_u_Zagrebu\).jpg](https://hr.wikipedia.org/wiki/Datoteka:Oton_Ivekovic,_Smaknuce_Matije_Gupca_(na_trgu_ispred_crkve_sv._Marka_u_Zagrebu).jpg). Učitano: 11. 5. 2020.
- *Hvarska buna*. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=26775>. Učitano: 10. 5. 2020.

- *Jacquerie i ustanak Watta Tylera – glavne zahvaćene regije (Week 3 Catastrophes)*. <http://users.rowan.edu/~mcinneshin/111/week03.htm>. Učitano: 10. 5. 2020.
- *Jacquerie*. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=28463> Učitano: 6. 5. 2020.
- *KLANJEC: Napadom na Cesargrad 1573. godine započela je Seljačka buna*. 2020. <https://sjever.hr/2020/02/03/klanjec-napadom-na-cesargrad-1573-godine-zapocela-je-seljacka-buna/>. Učitano: 11. 5. 2020.
- Krajcar, Dražen. *Francuski kralj koji je neviteškim načinom pobjeđivao Engleze (1338.)* <https://povijest.hr/nadanasnjidan/francuski-kralj-koji-je-neviteskim-nacinom-pobjedivao-engleze-1338/>. Učitano: 6. 5. 2020.
- Krajcar, Dražen. *Napadom na Cesargrad započela slavna Seljačka buna – 1573.* <https://povijest.hr/nadanasnjidan/napadom-na-cesargrad-zapocela-slavna-seljacka-buna-1573/>. Učitano: 11. 5. 2020.
- Lewis, Jone Johnson. 2020. *Njemački seljački rat (1524.-1525.): ustanak siromaha*. <https://hr.eferit.com/njemacki-seljacki-rat-1524-1525-ustanak-siromaha/>. Učitano: 10. 5. 2020.
- Lučić, Josip. *Stogodišnji rat: engleski kraljevi na francuskom tlu*. Završni rad. 2018. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Filozofski fakultet. Pula. <https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A2781/datastream/PDF/view>. Učitano: 6. 5. 2020.
- M.A. *Bitka kod Kerestinca – 1573.* <https://povijest.hr/nadanasnjidan/7196/>. Učitano: 11. 5. 2020.
- M.M. 2019. *Putujemo kroz povijest: Svakodnevnica srednjovjekovnog seljaka*. <https://siscia.hr/putujemo-kroz-povijest-svakodnevnica-srednjovjekovnog-seljaka/>. Učitano: 30. 4. 2020.
- *Manufaktura*. 2012. Proleksis enciklopedija, online. <https://proleksis.lzmk.hr/35921/>. Učitano: 6. 5. 2020.

- Marković, Bosiljka; Lovrić Cvjetković, Vesna. 2018. *Seljačka buna 1573. – borba za stare pravice*. <http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/seljacka-buna-1573-borba-za-stare-pravice/42622>. Učitano: 11. 5. 2020.
- *Matija Gubec*. <http://www.gupcev-kraj.hr/hr/matija-gubec/> Učitano: 11. 5. 2020.
- Hvarska buna. 2019. *Planet.hr*. <https://planet.hr/na-danasnji-dan/hvarska-buna/>. Učitano: 10. 5. 2020.
- *Pobuna Wat Tylera u Engleskoj: datum, uzroci i rezultati*. 2020. <https://hr.sodiummedia.com/4200563-the-revolt-of-wat-tyler-in-england-the-date-causes-and-results>. Učitano: 10. 5. 2020.
- *Seljačka buna*. <http://www.gupcev-kraj.hr/hr/seljacka-buna/>. Učitano: 11. 5. 2020.
- *Seljačke bune i ratovi*. 2020. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=55315>. Učitano: 6. 5. 2020.
- *Spomenik Matiji Gupcu*. <http://www.gupcev-kraj.hr/hr/atrakcije/spomenik-matiji-gupcu,281.html>. Učitano: 11. 5. 2020.
- *Srednjovjekovno društvo – seljak, plemić, građanin*. 2020. E-sfera. Školska knjiga. <https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadrzaji/cdec9812-b40b-418b-b0f5-0da71d155127/>. Učitano: 30. 4. 2020.
- Žuvela, Petra. 2014. *Čudo u Hvaru godine 1510*. <https://volimteotoce.com/2014/12/15/cudo-u-hvaru/>. Učitano: 10. 5. 2020.

6. Listić za samovrednovanje

SAMOVREDNOVANJE RADA NA SLOŽENOM ZADATKU	vrlo često	često	rijetko	gotovo nikad
Spremno istražujem i prikupljam informacije iz različitih izvora.	+			
Poštujem vremenske rokove i odgovorno pristupam izvršavanju dogovorenih obaveza.	+			
Preuzimam inicijativu te aktivno i kreativno radim na pisanju rada.	+			
<p>Problemi na koje sam naišla tijekom izrade ovoga rada su snalaženje po internetu u vezi literature, razlikovanje pouzdanih informacija od onih malo manje.</p>				
<p>Ono što mi se osobito sviđa u mom radu jest da sam uspjela sve na vrijeme napraviti i konzultirati se sa profesoricom zato što vjerojatno bez konzultacija s profesoricom ne bih uspjela sve dobro organizirati i učiniti rad što boljim.</p>				
<p>Ono što ću sljedeći put napraviti bolje je organizirati vrijeme oko izrade rada i ravnomjerno rasporediti vrijeme za svaki dio rada te obratiti pozornost na gramatičke pogreške i sitnice vezane uz sam izgled rada.</p>				
<p>Sviđa mi se ovakva vrsta zadatka jer imamo mogućnost samostalno istraživati i tako se dodatno informirati. Također učimo kako se služiti internetom u moru informacija i ovakvi radovi su nam dobra priprema za budućnost na fakultetu.</p>				

7. Popis slika

<i>Slika 1. Podjela društva u srednjem vijeku</i>	<i>4</i>
<i>Slika 2. Spomenik Matiji Ivaniću</i>	<i>11</i>
<i>Slika 3. Oton Iveković – Smaknuće Matije Gupca na Markovom trgu.....</i>	<i>13</i>
<i>Slika 4. Spomenik Matiji Gupcu u Gornjoj Stubici</i>	<i>13</i>

8. Popis karata

Karta 1. Velika Hanza	5
Karta 2. Jacquerie i ustanak Watta Tylera - glavne zahvaćene regije	9